

UDC 373.2

INTERACTION WITH THE FAMILY AS A CONDITION FOR THE FORMATION OF THE NATIONAL AND LANGUAGE PERSONALITY OF THE PRESCHOOL CHILD

ВЗАЄМОДІЯ З СІМ'ЄЮ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-
МОВЛЕННЕВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Kovshar O.V.*d.p.s., prof.*

ORCID: 0000-0003 3407-8570

Kuts K.M.*as.prof.**Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, University 54,50024.**Криворізький державний педагогічний університет, Університетська, 54, 50024*

Анотація. Стаття присвячена проблемі формування національно-мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку. Актуальність обраної теми обумовлюється завданням сучасного суспільства з розвитку дитини дошкільного віку як майбутнього громадянина, патріота у взаємодії закладу освіти і сім'ї. Мета статті - визначення особливостей формування національно-мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку. Зазначаємо, що формуванням національно-мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку відбувається у взаємодії закладу дошкільної освіти, батьків вихованців, громадських організацій. Національно-мовленнєва особистість - це гармонійна, компетентна, творча мовна особистість, носій етнічних, національних і загальнолюдських цінностей.

Розвиток мовлення дошкільника, виховання мовленнєвої культури, культури спілкування, формування мовної особистості і мовленнєвої поведінки багато в чому залежить від родини вихованців. Сім'ю визначаємо основою мовленнєвого середовища дитини, отже у взаємодії з дошкільним закладом основним чинником формування національно-мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку.

Ключові слова: національно-мовленнєва особистість, мовленнєве середовище, партнерська взаємодія з батьками.

Introduction.

До проблем виховання мовленнєвої культури в різні часи зверталися такі класики педагогічної науки, як Григорій Сковорода, Костянтин Ушинський, Софія Русова, Антон Макаренко, Василь Сухомлинський та інші видатні вчені. Зважаючи на те, що в період дошкільного дитинства відбувається формування культурно-ціннісних орієнтації, духовно-етичної основи особистості дитини, розвиток її емоцій, відчуттів, механізмів соціальної адаптації в суспільстві, закладаються основи національно-культурної самоідентифікації, усвідомлення себе в навколишньому світі цей вік має виключне значення для національно-патріотичного та національно-мовленнєвого виховання.

Мета статті – визначення особливостей формування національно-мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку.

Main text.

Уже з перших днів життя особистість дитини формується під впливом материнської мови, колискової пісні, бабусиної казки. Підростаючи, вона бере участь у святах і обрядах, засвоює народні пісні, залучається до спільної діяльності, переймаючи досвід попередніх поколінь рідного народу.

Дитина усвідомлює суспільні цінності, починає керуватись у своїй поведінці моральними нормами. Саме тому дошкільний вік є найсприятливішим для формування першооснов і національної самосвідомості дитини, виховання вищих моральних почуттів, і мовленнєвої культури.

На сучасному етапі відбувається процес відродження патріотичної свідомості дошкільнят на основі різних виховних форм, що відзначається в дослідженнях Н. Аркуша, О. Буздуган, Л. Володіна, О. Доманюк, Т. Жаровцева, О. Каплуновська, І. Кичата, С. Ладивір, В. Мусієнко, М. Палець, Т. Піроженко, Т. Поніманська, Д. Рейпольська, І. Рибальченко, В. Собкін, В. Сухар, І. Трубавіна та інші. Проте, виховний потенціал формування національно-мовленнєвої особистості, як на пряму розвитку особистості дошкільника патріотичного виховання дошкільнят не знайшло своє ґрунтовне відображення у роботах сучасних дослідників.

Академік А. Богуш засвідчує, що виховання з перших років життя в дитини інтересу до рідної української мови, до яскравих влучних виразів зі змісту літературних творів та народних казок, фразеологічних одиниць, образних слів і словосполучень, прислів'їв, приказок, стимулює її до досконалого володіння рідною мовою, прагнення вживати її в активному мовленні сприяє формуванню в майбутньому високодуховної національно спрямованої особистості, патріота своєї Батьківщини [2].

Зміст мовної діяльності дітей дошкільного віку визначено в Державному стандарті дошкільної освіти, Базовому компоненті дошкільної освіти (БКДО, 2021), освітній лінії «Мовлення дитини».

Під формуванням національно-мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку розуміємо спеціально організовану партнерську взаємодію закладу дошкільної освіти, батьків вихованців, громадських організацій спрямовану на створення умов розвитку компетентної, творчої мовної особистості майбутнього громадянина України, носія етнічних, національних і загальнолюдських цінностей, яка живе в гармонії з довкіллям і самим собою.

Розвиток мовлення дошкільника, виховання мовленнєвої культури, культури спілкування, формування мовної особистості і мовленнєвої поведінки багато в чому залежить від специфіки мовленнєвого середовища.

Під мовленнєвим середовищем розуміємо сукупність сімейних, побутових, соціально-педагогічних неорганізованих і цілеспрямованих умов спілкування дитини в системах "дорослий (батьки, родичі, вихователь, учитель) – дитина", "дитина-дорослий", "дитина-дитина"

В Україні батьківська, родинна педагогіка є серцевиною народної виховної практики. Це перевірений часом досвід національного виховання дітей в колі найближчих по крові й духу людей.

Серед досвіду сучасних надбань дошкільної та початкової освіти, відзначимо досвід В. Сухомлинського, який вказував на особливе місце у вирішенні проблем взаємодії сім'ї та освітнього закладу. Педагог обґрунтував теоретико-методологічні засади взаємодії сім'ї і школи у справі навчання й виховання. На думку вченого, батькам і вчителям слід глибоко усвідомлювати, що ні школа без сім'ї, ні сім'я без школи не можуть вирішити найтонші,

найскладніші завдання становлення людини [3, с. 293]. Узагальнений педагогічний досвід В. Сухомлинського свідчить про виняткове місце відносин, що складаються в середовищі перебування дитини. Радість, моральні взаємини В. Сухомлинський уважав надійною ланкою, що пов'язує школу із сім'єю у підготовці майбутніх учнів, а для дітей є стимулом думки, інтелектуальної діяльності в навчально-виховному процесі.

Гармонійну єдність виховних і навчальних зусиль видатний педагог розглядав як необхідну умову всебічного розвитку кожної дитини. Духовною серцевиною спеціально організованої взаємодії він вважав сім'ю з її люблячими взаєминами між дітьми і батьками. Багатство стосунків дитини, педагогів і батьків вважав основним принципом формування особистості дошкільника [3, с. 254-255].

Родина — природний осередок найглибших людських почуттів: тут народжуються і поглиблюються любов до матері і батька, бабусі і дідуся, роду і народу пошана до рідної мови, історії, культури.

У кожній родині своя власна історія, але вона тісно переплітається з історією всієї країни. Адже сім'я - частка народу! Знаючи історію своєї сім'ї, можна краще пізнати історію свого народу.

Summary and conclusions.

Тому любов до своєї родини, матері, батька, родичів, дотримання духовно-культурних традицій, які вони сформували, – це ніщо інше, як вияв патріотизму, саме того його складника, що формується у родинних стосунках. “Нащо клад коли у сім'ї лад”, – кажуть у народі. І в цьому вислові закладено глибокий педагогічний зміст.

Досвід переконує, що діти, якщо з ними проводять у закладі освіти та родині цілеспрямовану роботу, успадковують славу своїх батьків, дідів, прадідів, славу народу. Особливу роль у національно-мовленнєвому вихованні дітей у сім'ї відіграє загальний мікроклімат, настроїв, уклад, спрямованість тощо. Родина є благодатним середовищем для виховання мовленнєвої культури, національно-патріотичної свідомості, почуттів і переконань у дітей.

Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/>
2. Богуш А. Інноватика у вихованні. Мовно-літературна освіта дітей дошкільного віку. Випуск 16. 2022. С. 68-72.
3. Сухомлинський Вибрані твори в 5 т.; голова ред. кол. О. Г. Дзеверін <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr>

Abstract. The article is devoted to the problem of the formation of the national speech personality of a preschool child. The relevance of the chosen topic is determined by the task of modern society to develop a preschool child as a future citizen, patriot in the interaction between the educational institution and the family. The purpose of the article is to determine the peculiarities of the formation of the national speech personality of preschool children. We note that the formation of the national-speech personality of a preschool child takes place in the interaction of the preschool education institution, the parents of pupils, and public organizations. A national speech personality

is a harmonious, competent, creative speech personality, a carrier of ethnic, national and universal values.

The development of a preschooler's speech, the education of speech culture, the culture of communication, the formation of a speech personality and speech behavior largely depends on the family of pupils. We define the family as the basis of the child's speech environment, therefore, in interaction with the preschool institution, the main factor in the formation of the national speech personality of the child of preschool age.

Key words: national speech identity, speech environment, partner interaction with parents.

Scientific adviser: Kovshar O.V. d.p.s., prof. Kuts K.M as.prof.

Article sent: 01.08.2024

© Kovshar O.V